

B É K É S M E G Y E I Ö N K O R M Á N Y Z A T

Cím: 5600 Békéscsaba, Árpád sor 18. Tel.: (66) 441-141

SWOT

Erősségek	Gyengeségek
• civil szerveződések • mezőgazdasági tapasztalati tudás • Együttműködő önkormányzatok • Háziorvosi ellátás elérhetősége • Kiepített alapfokú oktatási rendszer • Kiepített gyermekellátási rendszer • Oktatási intézmények infokommunikációs ellátottsága • Gyepgazdálkodási adottságok • Mezőgazdasági dominancia • Sekély talajvízmélység ➤ Szennyező ipari létesítmények hiánya ➤ Natura 2000 területek • Kiepített közműhálózat (szennyvízcsatorna kivételével)	• Alacsony képzettségi szint • Előregedés • Elvándorlás • Közműhálózat használati aránya • Népegyesökkenés • Hivatalok korlátozott elérhetősége • Elaprózott településszerkezet • Országos szintű együttműködés hiánya • Teljes akadálymentesítés hiánya • Tömegközlekedés • Középfokú oktatási intézmények alacsony száma • Nagyfoglalkoztatók hiánya • Alacsony K+F potenciál • Alacsony kereskedelmi potenciál • Foglalkoztatási kapcsolatok hiánya • Foglalkoztató központok hiánya • Gyenge turisztikai potenciál • Gyenge versenyképesség • Gyorsforgalmi úthálózat hiánya • KKV szektor tőkehiánya • Működő vállalkozások alacsony száma • Rétegvíz alacsony mennyisége • Talajvíz alacsony mennyisége • Közepes vagy gyengébb termőhelyi adottságok • Intenzív mezőgazdaság környezetterhelése • Alacsony erdőborítottság • Szennyvízhálózat alacsony kiepítettsége
Lehetőségek	Veszélyek
• antiszegregáció • képzés/átképzés • kisebbségek • infrastruktúra fejlesztése • kiemelten támogatandó terület státusz • kulturális turizmus • ökoturizmus • Regisztrált vállalkozások száma • Termásvízkinccs • Erdőtelepítés • Ökoturizmus • Szemléletformálás	• alacsony bérszínvonal • magas eltartottsági mutató • munkanélküliség • gyermek és tanulólétszám csökkenése • hátrányos helyzetű gyermekek magas aránya • hátrányos helyzetű tanulók magas aránya • időszerű gondozottak számának emelkedése • kényszerű béremelés • képzett munkaerő elvándorlása • magas ingázási arány • periférikus terület • klímaváltozás • invazív fajok behurcolása • belvízveszély • árvízveszély

Célrendszer

- 1) A járás gazdasági versenyképességének javítása, munkahelyteremtés és a K+F potenciál növelése
  - kedvező beruházási környezet kialakítása
  - zöld és barnamezős területek fejlesztése
  - kutatás-fejlesztés támogatása
  - intézményi együttműködés a gazdaság szereplőivel
  - belső fogyasztás növelése az életszínvonal emelésével
- 2) A munkavállalók munkaerő piaci érvényesülésének javítása
  - piacképes tudás átadása
  - térségbeli hátrányok felszámolása
  - infrastrukturális feltételek javítása
  - intézményi rendszer átalakítása a megváltozott igényekhez igazodva a rendelkezésre álló kapacitások optimális kihasználásának érdekében
- 3) Foglalkoztatási központok és meghatározó térségi/megyei centrumok elérhetőségének javítása
  - gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése
  - vasúthálózat fejlesztése
  - alárendelt közlekedési útvonalak felújítása
  - közösségi közlekedés átalakítása, valós igényekhez igazítása, dinamikus menetrendi rendszer
  - távmunka, bedolgozási lehetőségek, háztáji gazdálkodás infrastrukturális hátterének kialakítása
- 4) A negatív társadalmi folyamatok mérséklése, lakosságmegtartó erő növelése
  - gyermekvállalási hajlandóság arányának növelése
  - élhetőbb, élvezhetőbb lakókörnyezet kialakítása
  - elvándorlás mérséklése
  - helyi identitás erősítése
  - leszakadó és/vagy szegregált társadalmi csoportok integrálása
  - jövedelmi helyzet javítása és a munkaerőpiaci lehetőségek javítása
- 5) Környezeti állapot javítása, természeti és kulturális adottságok hatékony és fenntartható felhasználása
  - talajterhelés csökkentése
  - technológiai színvonal fejlesztése
  - szigorú ellenőrzési rendszer kialakítása
  - nem szennyező iparágak térségbe vonzása
  - turisztikai kapacitások fejlesztése

Társadalmi problémák feltárása

A járás **népességszáma** az 1960-as években volt a legmagasabb, amikor 37 ezer fölé emelkedett a népességszám, azóta folyamatosan csökken. 2000-2013 közötti időszakot vizsgálva 10%-os népességszám csökkenés figyelhető meg. A Sarkadi járás **iskolázottsági mutatói** 10 év alatt javulást mutatnak. Az érettségivel rendelkezők száma 13%-ról, 19%-ra emelkedett és kismértékben emelkedett a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma is. Összességében tehát növekedett az iskolázottság, azonban ha ugyanezen adatokat összehasonlítjuk a tágabb környezet adataival, már kevésbé lehetünk elégedettek. 2001-hez képest 3 százalékponttal emelkedett a **foglalkoztatottak aránya**, míg az inaktív keresők aránya némiképpen csökkent, de az országos adatokhoz viszonyítva a foglalkoztatottak aránya 11, míg a Békés megyei adatokhoz képest 8 százalékponttal nagyobb. A járásban egy településen nem működik óvoda. 2001 és 2013 között 34%-kal csökkent az **óvodába beíratott gyerekek száma**. Átlagosan a járás területén működő óvodákba beíratott gyermekek kétharmada számít hátrányos helyzetűnek. Az **általános iskolai oktatásban résztvevők száma** 2001 és 2013 között 39%-kal csökkent. Az összes általános iskolás tanuló 71%-a számít hátrányos helyzetűnek. Az **iskolai sport infrastruktúra nem kielégítő**, a sportolásra használt termek kicsik és a sporteszközök is hiányosak. A **középiskolába beíratott gyermekek száma** 2006 óta folyamatosan csökken (a járásban egyedül a járásszékhelyen található középiskola). A tanulóknak több mint 50%-a hátrányos helyzetűnek számít. A Sarkadi járás a Dél-Alföldi régió belül a második legrosszabb **munkanélküliségi mutatóval** rendelkezik. A munkanélküliek között 45% azon személyek aránya, akik 180 napot meghaladó munkanélküli személyként vannak nyilvántartásban. Az **egy lakosra jutó nettó jövedelmet** vizsgálva megállapítható, hogy a Dél-Alföldi régió belül a Sarkadi járás teljesíti a legrosszabbul.

Feltárt problémák (lásd 1. számú melléklet):

- munkanélküliség
- elvándorlás
- a gyermekvállalási hajlandóság alacsony, a fiataloknak nincs pozitív jövőképe
- elöregedés
- térség lakosság megtartó illetve vonzerejének csökkenése
- gazdaság alacsony potenciálja
- intézményi rendszer avultsága

1. számú melléklet

Feltárt probléma	Érintett terület(ek) és fejlesztési irányok
Munkanélküliség	• Oktatás, nevelés ○ Továbbképzés, átképzés ○ Szemléletformálás ○ Prevenció (drog, alkohol) ○ Szegregáció megszüntetése ○ Helyi életpályamodell kialakítása • Gazdaság ○ Magas munkaerő igényű ágazatok telepítése a térségbe ○ Szociális gazdaság fejlesztése (szociális szövetkezetek) ○ Munkahelyteremtés a mezőgazdasági termékek tovább feldolgozása által ○ Tartós álláskeresők bevonása a közfoglalkoztatásba a munkaerő piacra visszavezetésük érdekében ○ Platform biztosítása a keresleti és kínálati oldal egymásra találásának érdekében (állásbörze)
Elvándorlás	• Gazdaság ○ Magas munkaerő igényű ágazatok telepítése a térségbe ○ Szociális gazdaság fejlesztése (szociális szövetkezetek) ○ Munkahelyteremtés a mezőgazdasági termékek tovább feldolgozása által ○ Munkanélküliek visszavezetése a munkaerőpiacra a közfoglalkoztatás segítségével
A gyermekvállalási hajlandóság alacsony, a fiataloknak nincs pozitív jövőképe.	• Oktatás, nevelés ○ Képzési kínálat valós (piaci) igényekhez igazítása ○ Szemléletformálás ○ Prevenció (drog, alkohol, bűnmegelőzés) ○ Szegregáció megszüntetése ○ Helyi életpályamodell kialakítása ○ Bölcsődei és óvodai ellátás fejlesztése, a lakóhely és az intézmények közötti földrajzi távolságok mérséklése • Gazdaság ○ Magas munkaerő igényű ágazatok telepítése a térségbe ○ Szociális gazdaság fejlesztése ○ Munkahelyteremtés a mezőgazdasági termékek

Feltárt probléma	Érintett terület(ek) és fejlesztési irányok
	tovább feldolgozása által
	• Egészségügy ○ Szolgáltatás színvonalának emelése (terhesgondozás)
Előregedés	• Szociális ellátás ○ Intézményi hálózat infrastrukturális fejlesztése (férőhelyek növelése) ○ Szolgáltatási színvonal emelése ○ Akadálymentesítés • Közrend ○ Speciálisan időseket érintő bűncselekmények visszaszorítása
Térség lakosságmegtartó illetve vonzerejének csökkenése	• Társadalom ○ közösségépítés ○ civil szerveződések ○ lakókörnyezet rendezése • Önkormányzat ○ helyi értékek megtartása, védelme akár rendeleti erővel ○ szegregátumok felszámolása ○ közterület rendezés az élhetőbb lakókörnyezet érdekében ○ szociális szövetkezeti rendszer erősítése illetve kialakítás ahol szükséges ○ közösségi gazdálkodás fejlesztése ○ elhagyott ingatlanok hasznosítása a szociális szövetkezetek által ○ tapasztalatcsere ○ „jó gyakorlatok” terjesztése • Oktatás, nevelés ○ specifikus oktatás illetve szemléletformálás különös tekintettel a szegregátumokban élő leszakadó csoportokra • Ipar ○ bérszínvonal emelése a lehetőségekhez mérten ○ megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása • Mezőgazdaság ○ áttérés a monokulturális, túlgépesített gazdálkodásról a nagyobb élők munkaezterő igényű növénykultúrákra ○ mezőgazdasági termények tovább feldolgozása ○ háztáji gazdálkodási program ○ állattartás fejlesztése

Feltárt probléma	Érintett terület(ek) és fejlesztési irányok
Gazdaság alacsony potenciálja	• Ipar ○ Ipartelepítés a zöld és barnamezős területeken a kedvező támogatási rendszer kihasználásával ○ Magas élőkommunikáció igényű ágazatok fejlesztése, támogatása ○ Képzés, átképzés • Mezőgazdaság ○ Mezőgazdasági termékek tovább feldolgozása ○ Helyi termék védjegyek bevezetése, terjesztése ○ Minőségjavítás Kapcsolódás a térségi programokhoz
Intézményi rendszer avultsága	• Valamennyi ágazat ○ Intézményi hálózat infrastrukturális fejlesztése (energiatakarékos) ○ Kapacitások, férőhelyek valós igényekhez igazítása (földrajzilag és a társadalmi folyamatoknak megfelelően is) ○ Szolgáltatási színvonal emelése ○ Akadálymentesítés